

Sr. Joan Triadú
Barcelona

Estimat amic:

La vida, de vegades, pot ser prou amarga. Només de lluny en lluny ens ofereix instants que assaborim amb el delit de l'assedegat engolint un glop d'aigua. La teva carta (i permet-me que d'ara en endavant et tutegi) em proporcionà un d'aquests instants. El to amical, afectuós i confidencial de la teva carta, escrita en la pau d'aquell Cantonigròs enyorat, radiant de sol en la meva memòria, quina munió de records no desvetllà en mi! No cal que justifiquis la teva trigança a contestar-me, però també a mi em sap greu que la cosa vagi així, però tots estem dins aquest engranatge que tritura els valors més preuats, com pot ser-ho la comunicació fraterna d'uns cors amics.

Per la meva banda, em llevo a les sis del matí, per tal de poder arribar a l'editorial en treball com a supervisor de traduccions, correccions, etc., a les vuit, car visc en una ciutat del Gran Buenos Aires, situada a una mitja hora de tren de la Capital, on treballa. Al migdia tinc una hora per a fer un moç, i plego a tres quarts de ~~mitja~~ sis; arribo a casa prop de les set, i aleshores em poso a traduir fins a les nou, quarts de deu. Els dissabtes al matí treballa fins a les dotze; a la tarda, generalment, vaig a l'Obra Cultural Catalana, on sempre hi ha alguna cosa per fer. De manera que ben poc temps resta, també en el meu cas, per a escriure o dedicar-lo a la família.

Quan em va arribar la teva carta, ja t'havia enviat un exemplar del meu llibre, la qual cosa no vaig poder fer abans perquè l'editor no s'ha portat com cal amb mi, i fins i tot els exemplars que em pertocaven vaig haver d'arrencar-los-hi amb força. Celebro que t'hagi agradat. Quant a la crítica, en Fabregas (ja ho devies veure) en parlà favorablement a "Serra d'Or"; en canvi, en Melendres - a qui no conec - em va clavar una garrotada, titllant-me, fins i tot, de plagiari. Vaig trigar molt de temps a poder obtenir el retall de la seva nota (els amics no me la volien enviar per tal d'evitar-me el disgust), però per fi, degut a la meva insistència, me l'enviaren en Xavier Romeu i en Garcia Grau gairebé simultàniament. Aleshores, vaig fer una carta a "Serra d'Or", la qual, segons m'han dit, ha aparegut al número de setembre, que encara no he rebut. En canvi, he rebut cartes d'en Pedrolo, d'en Xavier Benguerel (per no esmentar les dels amics més íntims) molt elogioses, i àdhuc una molt bella carta de l'Espriu, manuscrita amb aquella seva lletra quasi dibuixada i inconfusible, en la qual, d'una manera que tradueix la generositat del seu esperit, diu coses molt afalagadores sobre l'estructura, el llenguatge i el contingut del llibre. És evident, doncs, que tot això compensa el dolor que em va causar llegir la nota d'en Melendres, tant pel que a mi m'afecta directament com pel que representa el seu to rebentista que, pel que he pogut comprovar, és habitual en ell enfront d'altres autors.

No sé quin valor poden tenir les coses que he anat fent per aquests verals, però sí que vull dir-te que més m'hauria estimat haver-les fetes (aquestes o unes altres) a la nostra terra. Quan vaig partir - partir-me, hauria de dir -, les arrels es van quedar enterrades molt profundament a Catalunya i, cada dia més, sento que em criden amb un esgarip atabuixador

i compulsiu; és un crit que cada cop que el sento accentua la meva ànsia de retornar. Però el fet és que cada vegada, com més va, més difícil resulta de realitzar-lo, el retorn. Els fills es van fent grans i llurs arrels es van desenvolupant en aquesta terra. D'altra banda, hi ha el problema de trobar una feina aquí... De vegades, penso que hauria de fer un viatge jo sol per fer una exploració sobre el terreny, però sense un mínim de possibilitats - i mai ningú no me les ha ofertes -, crec que fóra estèril...

Ja veus que jo també he parlat de mi. Quan vegis en Cusco, en Bosch o en Botines, dona'ls records. Dels primers no n'he tingut mai notícies directes. Amb en Botines ens hem anat escrivint d'una manera bastant esparsa. Per cert que darrerament havíem reprès la correspondència, però ara fa una pila de temps que em deu carta. Recordes l'Antoni Pong? Que va marxar cap al Brasil abans que jo me'n vingués a l'Argentina? Doncs bé: un dia, agafo un autobús i a la parada següent, no veig que puja l'Antoni? Pots imaginar-te l'alegria que vam tenir! Però aquesta ciutat és tan enorme i tots anem tan atrafegats, que ens passa com a tu i en Calders, no ens veiem gairebé mai. De més a més, ell ha estat engolit pels negocis i no participa en absolut de les activitats catalanes d'ací.

Veig que la teva filla ja té setze anys. Doncs bé, la meva, que en té quinze, em diu que li agradaria ~~que~~ tenir correspondència amb la teva per tal d'aprendre a escriure català, car ella el parla, el llegeix, però no l'escriu. Si li fa gràcia això d'escriure's amb una catalano-argentina que li faci unes ratlles directament, no et sembla? La meva filla es diu Glòria. Ha estat una idea d'ella i, com pots suposar, a mi em plauria molt. Li agrada el teatre (va fer sengles papers a Tècnica de cambra i al Retaule del flautista, que vam fer a l'Obra), estudia piano, anglès, també li agrada llegir (i em sembla que escriu una mica: poesia, és clar), el cinema, cursa tercer any de batxillerat pedagògic... en fi, potser s'entendran.

Una altra cosa: un enginyer argentí que conec té una filla, casada amb un enginyer també, que ara viuen a Mataró, on han enviat el marit per raons de feina. Aquest conegut em va demanar si sabia d'algué que pogués orientar la seva filla. És psicòloga i mestressa, em sembla. Es diu Marta Mesny i voldria treballar. Sense cap mena de compromís de part teva, si veus que pots donar-li un cop de mà, ho fas. Li diré que et vingui a veure a l'Om-nium. El pare és una bona persona, i no sé dir-li que no.

M'alegra de veure que continues ferm i optimista de cara al futur, si més no, la qual cosa, en definitiva, és el que compta, oi? Fa poc, els diaris d'ací van publicar la nova que havien prohibit l'ensenyament del català a les escoles de l'Estat. No sé com devia ser aquest ensenyament, però, si és cert que l'han prohibit, sempre representarà un pas enrera, oi? i, a més, això vol dir que hi som, com dius tu.

Mira de robar una mica de temps al temps i fes-me quatre ratlles de tant en tant, eh? Lamento això que m'expliques de la teva muller, però l'amor ho pot tot i ho val tot, i jo pressento com te l'estimes, com us estimeu. Molts de records per a tots els teus, i tu rep una ferma abraçada del teu